

POSTANOWIENIE

Dnia 30 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Pierwszy Prezes SN Zbigniew Kapiński

w sprawie **A. U.**

skazanego za przestępstwa z art. 55 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 30 lipca 2026 r.

wniosku skazanego o wznowienie postępowania

zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 28 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 198/21,

zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 27 stycznia 2020 r., sygn. akt II K 104/18,

oraz sygnalizacji zaistnienia podstaw do wznowienia postępowania z urzędu

postanowił:

- 1. stwierdzić brak podstaw do wznowienia postępowania z urzędu,**
- 2. na podstawie art. 545 § 3 k.p.k. odmówić przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności,**
- 3. pozostawić bez rozpoznania wnioski o wyznaczenie obrońcy z urzędu.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Płocku, wyrokiem z 27 stycznia 2020 r., sygn. II K 104/18, uniewinnił A. U. od popełnienia czynu zarzucanego mu w pkt XII aktu oskarżenia, polegającego na udziale w zorganizowanej grupie przestępczej (art. 258 § 1 k.k.),

natomiast uznał go za winnego popełnienia zarzucanych mu aktem oskarżenia szeregu przestępstw określonych w ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (pkt XIII, XIV, XV, XVI aktu oskarżenia) i orzekł wobec niego karę łączną 9 lat pozbawienia wolności oraz karę łączną grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych, ustalając wysokość jednej stawki dziennej na 100 złotych, orzekając również o nawiązkach. Po rozpoznaniu wywiedzionych apelacji, wyrokiem z 28 czerwca 2022 r., sygn. II AKa 198/21, Sąd Apelacyjny w Łodzi zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że podwyższył wymiar kary pozbawienia wolności za przypisane mu przestępstwa w pkt XXIX - do wysokości 7 lat i w pkt XXXI - do wysokości 5 lat oraz podwyższył orzeczoną wobec A. U. karę łączną pozbawienia wolności do 10 lat. W pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie utrzymał w mocy.

Skazany A. U. pismem z 4 grudnia 2025 r. wniósł o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 28 czerwca 2022 r., sygn. akt II AKa 198/21, zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w Płocku z dnia 27 stycznia 2020 r., sygn. akt II K 104/18.

We wniosku podniósł, że w jego ocenie w sprawie zaistniały bezwzględne przyczyny odwoławcze, które powinny skutkować uchyleniem zaskarżonego wyroku oraz przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania oraz inne przesłanki wznowieniowe wynikające z art. 540 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k. W pierwszej kolejności wskazał na wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., albowiem w składzie orzekającym Sądu Okręgowego w Płocku zasiadała Sędzia X. Y., pozostająca w związku małżeńskim z prokuratorem X.1 Y.1, który z kolei w sprawie współoskarżonego E. T. występował jako strona postępowania, mając do czynienia z tą samą materią faktyczną, która dotyczyła zarówno sprawy skazanego A. U., jak również E. T. (poprzednio B.). Zdaniem skazanego zaistniała zatem przesłanka wyłączenia sędziego z mocy prawa określona w art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., ponieważ – cytując za skazanym - „sędzia jest wyłączony z mocy prawa, jeśli jest małżonkiem prokuratora występującego w sprawie”. Nadto skazany podniósł naruszenie art. 41 § 1 k.p.k., z uwagi na wystąpienie wątpliwości co do bezstronności Sędzi X. Y..

Dalej (w pkt II uzasadnienia wniosku) skazany podniósł, że w jego ocenie spełniona została również przesłanka wznowieniowa określona w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k., ponieważ – jak wskazuje – „wznowienie postępowania następuje, jeżeli ujawnią się okoliczności wskazujące, że dwa prawomocne orzeczenia nie dają się pogodzić”. W oparciu o wskazaną podstawę prawną, skazany wywodzi, że jego sprawa oraz sprawa dotycząca E. T., wyłączona do odrębnego rozpoznania, zostały w istocie rozstrzygnięte w oparciu o jedyny dowód, a mianowicie zeznania świadka S. J.. Jego zdaniem, skoro podstawa faktyczna orzeczenia wydanego wobec E. T. obejmuje tożsamy i jedyny dowód (wskazane zeznania świadka), uniewinnienie tego oskarżonego od zarzucanego mu czynu, którego miał dopuścić się wspólnie i w porozumieniu ze skazanym, powoduje, że jednocześnie przestała istnieć podstawa jego skazania, z uwagi na ujawnienie się nowej okoliczności, tj. prawomocnego uniewinnienia E. T.. Skazany wnioskuje bowiem, że u podstaw rozstrzygnięcia uniewinniającego legła ocena zeznań S. J., które Sąd – według jego twierdzeń - uznał za niewiarygodne, a wobec okoliczności, że był to jedyny dowód, ocenę tego dowodu należy przełożyć również do odpowiedzialności karnej skazanego za zarzucany im wspólnie i w porozumieniu czyn, a to z kolei powinno prowadzić także do uniewinnienia skazanego.

Ponadto skazany (w pkt VI uzasadnienia), powołując się na art. 540 § 1 pkt 1 lit. b k.p.k., podniósł rażące naruszenie prawa do obrony, polegające na tym, że uprzednie reprezentowanie S. J. przez obrońcę K. K., a następnie przez tego obrońcę skazanego w tym samym postępowaniu, wywołało sprzeczność interesów, skutkującą naruszeniem art. 6 ust. 3 lit. c Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw i Podstawowych Wolności, art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 6 k.p.k. oraz 85 k.p.k.

Pozostałe okoliczności podnoszone w piśmie skazanego (zawarte w uzasadnieniu w pkt III-V) odnoszą się do toku postępowania dowodowego oraz oceny materiału dowodowego dokonanej przez Sądy obu instancji, przede wszystkim w kontekście oceny zeznań S. J., które – jak twierdzi skazany – nie pozostają wiarygodne.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Wznowienie postępowania z przyczyn wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. może nastąpić wyłącznie z urzędu, wobec czego strona nie jest uprawniona do

złożenia wniosku o wznowienie postępowania powołującego się na tego rodzaju uchybienia strona może natomiast – na podstawie art. 9 § 2 k.p.k. – zasygnalizować sądowi dostrzeżone uchybienie tego rodzaju (uchwała Sądu Najwyższego z 24 maja 2005 r., I KZP 5/05, OSNKW 2005, z. 5, poz. 48).

Skazany dopatruje się bezwzględnej przyczyny odwoławczej, z uwagi na zasiadanie w składzie Sądu I instancji Sędzi X. Y., która – według jego twierdzeń pozostaje w związku małżeńskim z prokuratorem – X.1 Y.1, biorącym udział jako strona w innej sprawie, wyłączonej do odrębnego rozpoznania, lecz dotyczącej tego samego zdarzenia faktycznego i obejmującej tożsamy materiał dowodowy.

Wychodząc od zagadnień ogólnych wskazać należy, że naruszenie art. 40 k.p.k. stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. W doktrynie prawa karnego wyrażany jest pogląd, że sędzia jest wyłączony z mocy prawa od udziału w sprawie, gdy prokurator, z którym pozostaje w związku małżeńskim lub we wspólnym pożyciu, który jest uprawniony do sporządzenia aktu oskarżenia i występowania przed sądem w roli oskarżyciela publicznego, prowadził jedynie postępowanie przygotowawcze albo wykonywał w nim określone czynności, choćby sam nie wniósł tego aktu oskarżenia i nie popierał go osobiście przed sądem (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany*, Gdańsk 2026, art. 40, Lex) Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że sędzia, którego małżonek występował jako prokurator na prawach strony w czynnościach sądowych w postępowaniu przygotowawczym (art. 299 § 3), jest wyłączony od udziału w sprawie zainicjowanej późniejszym aktem oskarżenia wniesionym w tej sprawie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lipca 2019 r., V KS 29/19).

W realiach przedmiotowej sprawy nie sposób jednak stwierdzić uchybień, o których mowa powyżej. Analiza akt postępowania o sygn. PO II Ds. [...] nie potwierdza udziału prokuratora X.1 Y.1 w jakichkolwiek czynnościach postępowania przygotowawczego oraz – po wpłynięciu aktu oskarżenia do Sądu Okręgowego w Płocku - w postępowaniu sądowym. Wskazany prokurator nie prowadził w przedmiotowej sprawie śledztwa, nie podejmował w tym śledztwie żadnych czynności, nawet o charakterze incydentalnym, nie sporządził również aktu

oskarżenia ani nie występował jako strona postępowania sądowego. Podkreślić wyraźnie należy, że sędzia jest z mocy prawa wyłączony od udziału w sprawie, niezależnie od tego, na jakim etapie postępowania w charakterze oskarżyciela publicznego występował jego małżonek, przy czym zaistnienie tej okoliczności powinno nastąpić w ramach tej samej sprawy. Natomiast w okolicznościach podanych przez skazanego nie zaistniały przesłanki wyłączenia sędziego z mocy prawa w oparciu o przepis art. 40 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż prokurator X.1 Y.1 nie występował jako strona w sprawie o sygn. II K 104/18, lecz w sprawie o sygn. akt II K 63/19. Zbieżność podstaw dowodowych w obu postępowaniach (II K 104/18 i II K 63/19) pozostaje bez znaczenia w kontekście powołanego przepisu, tym samym nie sposób – wbrew twierdzeniom skazanego – mówić o zaistnieniu bezwzględnej przyczyny odwoławczej, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k. Z kolei powoływanie się przez skazanego na obecnym etapie na art. 41 § 1 k.p.k. jest zupełnie bezzasadne. Jeśli skazany miał wątpliwości co do bezstronności sędziego to powinien on złożyć wniosek o wyłączenie sędziego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w toku postępowania sądowego.

Z kolei okoliczność dotycząca naruszenia prawa do obrony poprzez reprezentowanie przez występującego w sprawie adw. K. K. sprzecznych interesów, była podnoszona zarówno w apelacji, jak również w kasacji wywiedzionej przez obrońcę skazanego. Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu kasacji także obrońców pozostałych skazanych, wyrokiem z dnia 27 czerwca 2024 r., V KK 290/23, oddalił kasację obrońcy A. U. jako oczywiście bezzasadną.

Ustosunkowując się do kolejnych twierdzeń skazanego, warto przypomnieć, że odmienna ocena dowodu dokonana przez sąd w czasie rozpoznawania innej sprawy nie może być poczytana za nowe fakty lub dowody. Sformułowania te nie odnoszą się również do norm prawnych ani do ich interpretacji (zob. D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, *Kodeks postępowania karnego. Tom II. Komentarz aktualizowany*, Gdańsk 2026, art. 540.) W rezultacie oceny prawne będące wyrazem innego poglądu sądu w takiej samej sprawie (o ten sam czyn) nie mogą stanowić podstawy wznowienia postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 czerwca 2005 r., WZ 31/05). W orzecznictwie Sądu Najwyższego zasadnie podkreśla się, że za „nowe fakty lub

dowody” w rozumieniu powyższego przepisu nie może być uznana dokonana w orzeczeniach zapadłych w danym lub innym procesie wykładnia przepisów prawa, nawet gdy jest przekonująca i gdy w jej świetle objęte wnioskiem o wznowienie postępowania prawomocne orzeczenie jawi się jako wydane z naruszeniem prawa (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 lutego 2010 r., V KO 97/09).

Kierując się powyższej przedstawionym zapatrywaniem, oczywistym jest, że wywody skazanego w zakresie oceny wiarygodności zeznań świadka S. J. dokonanej w innej sprawie, choć o ten sam czyn, nie mogą odnieść zamierzonego skutku, tj. prowadzić do wznowienia postępowania. Jednocześnie stanowczo podkreślić należy, że wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi w sprawie o sygn. akt II AKa 86/24, uniewinniający E. T. od zarzutu popełnienia przestępstwa wspólnie i w porozumieniu z A. U. i M. B. – wbrew stanowisku skazanego – nie zapadł wobec przeprowadzenia przez ten Sąd odmiennej oceny dowodu w postaci zeznań S. J.. Sąd nie stwierdził bowiem, że zeznania tego świadka są niewiarygodne, lecz wskazał, że zeznania tego świadka nawet przy założeniu ich wiarygodności, nie stanowią na tyle jednoznacznego materiału dowodowego, aby w oparciu o nie móc wyprowadzić wniosek, że opisywane przez świadka zachowanie oskarżonego E. T. wyczerpało znamiona działania wspólnie i w porozumieniu z pozostałymi wskazanymi w zarzucie osobami. Ponadto Sąd II instancji w sprawie o sygn. akt II AKa 86/24 niezwykle szczegółowo odniósł się do konstrukcji współsprawstwa, podnosząc, że w sprawie „brak jest materiału dowodowego, wskazującego na taki rodzaj zachowania oskarżonego E. T., który stanowiłby jego istotny wkład w realizację zarzucanego mu czynu przestępczego, polegającego na produkcji amfetaminy wspólnie i w porozumieniu z A. U. M. B. I to pomimo bezspornego ustalenia, że był świadomy tego, jaki proces chemiczny ma być tam przeprowadzony, że jest to czyn karalny i że był zainteresowany jego przebiegiem jako osoba przyuczająca się.” (zob. s. 17-19 pisemnego uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 22 maja 2025 r., sygn. akt II AKa 86/24). W konsekwencji twierdzenia skazanego o odmiennej ocenie dowodu w postaci zeznań S. J. dokonanej przez różne sądy, choć odnoszącej się do tego samego czynu, są zupełnie nietrafione i w konsekwencji nie mogą prowadzić do wznowienia zakończonego prawomocnie postępowania.

Warto także przypomnieć, że oczywista bezzasadność wniosku o wznowienie ma miejsce także wtedy, gdy wniosek taki oparty zostanie na innych podstawach niż te, które określone zostały w przepisach rozdziału 56 Kodeksu postępowania karnego, lub też żadna ze wskazanych we wniosku okoliczności nie będzie się mieściła w katalogu przesłanek zawartych w art. 540 k.p.k., art. 540a k.p.k. lub art. 540b k.p.k. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 4 lipca 2019 r., V KO 36/19; 4 lipca 2019 r., V KO 28/19). Za taki oczywiście bezzasadny uznać należało wniosek skazanego także w pozostałej części, w której podnosi takie okoliczności jak odmowa nagrywania przebiegu rozprawy, oddalenie w toku postępowania sądowego wniosków dowodowych, czy dalsze kwestionowanie wiarygodności zeznań świadka S. J., skoro mają one prowadzić do zakwestionowania sposobu przeprowadzenia postępowania dowodowego i dokonanej oceny dowodów. Wznowienie postępowania następuje w przypadkach ściśle określonych przez ustawodawcę, natomiast celem postępowania wznowieniowego jest zbadanie, czy przedstawione przez wnioskodawcę dowody i fakty są nowe i jednocześnie wskazują, że skazany nie popełnił czynu albo jego czyn nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Na takie nowe fakty lub dowody skazany we własnoręcznie sporządzonym wniosku się nie powołuje.

W świetle powyższych rozważań należało odmówić przyjęcia wniosku skazanego jako oczywiście bezzasadnego, w trybie art. 545 § 3 k.p.k., bez wzywania do usunięcia jego braków formalnych.

Odmowa przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania skutkowałą bezprzedmiotowością rozpoznania wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu, który w konsekwencji pozostawiono bez rozpoznania.

Z tych względów, wobec braku okoliczności, które uzasadniałyby wznowienie postępowania, także z urzędu, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[J.J.]

[r.g.]

